

Arbeidstilsynet
Postboks 4720 Torgarden
7468 Trondheim

Dato: 31.05.2019
Deres ref.:
Vår ref.: KS/AB

Forslag til endringer i byggherreforskriften (BHF)

Det vises til høring av forslag til endringer i byggherreforskriften (BHF), lagt ut på Arbeidstilsynets hjemmeside med høringsfrist fredag 28. mai 2019 senere forlenget til 31.mai 2019.

Entreprenørføringen Bygg og Anlegg (EBA) har gjennom sitt HMS utvalg arbeidet med revisjon av byggherreforskriften i lengre tid, blant annet gjennom Arbeidstilsynets referansegruppe. EBA har tidligere sammenfattet sine kommentarer til endringer i BHF i sin oversendelse til Arbeidstilsynet av 22. oktober 2018.

Generelle kommentarer

EBA slutter seg til Arbeidstilsynets begrunnelse for revisjonen og store deler av de foreslåtte endringer. Det er positivt og viktig at forskriften er klar og tydelig på hvilket ansvar og hvilke plikter de ulike aktørene har etter forskriften. Det er viktig at dette gjennomsyres både forskriftstekst og kommentarer.

EBA har gjennomgått revidert forslag til ny ordlyd fra Arbeidstilsynet datert 09. april 2019 og vi oppfatter at Arbeidstilsynet i de sentrale spørsmål har imøtekommet flere av EBAs forslag. Vi ser derfor ikke grunnlag for å foreta et nytt omfattende høringsbrev utover å kommentere helt overordnet høringsutkastet.

EBA har følgende kommentarer til den enkelte bestemmelse:

Kapittel 1. Innledende bestemmelser

§ 1. Formål

EBA har ingen kommentarer til denne paragrafen.

§ 2. Virkeområde

EBA har ingen kommentarer til denne paragrafen.

§ 3. Hvem forskriften retter seg mot

Arbeidstilsynet fremlegger i ny høring et konkret forslag til ny ordlyd i bestemmelsen.

EBA er av den oppfatning at bestemmelsen i § 3 skal gjenspeile de hovedpliktsubjektene som forskriften omtaler i kap. 2, 3 og 4.

EBA oppfatter at Arbeidstilsynets nye forslag til ordlyd ivaretar dette og støtter derfor det fremlagte forslag slik det er formulert.

§ 4. Definisjoner

EBA anførte i forrige høringsrunde at nytt pkt. h) planlegging, må tas bort. Den begrensede definisjonen av begrepet planlegging som er satt inn, samsvarer ikke med hvordan begrepet brukes i forskriften og i kommentarene.

Det nye høringsutkastet ivaretar dette forhold.

Kapittel 2. Byggherrens plikter

§ 5. Gjennomgående krav

EBA mener begrepet *Generelle plikter* er en bedre overskrift for denne paragrafen, enn *Gjennomgående krav*. *Generelle plikter* er begrepet som er brukt i paragrafene som beskriver pliktene for de øvrige pliktsubjektene i forskriften jf. §§ 17 og 18.

Det nye høringsutkastet ivaretar EBAs forslag.

I høringsbrevet beskrives det en «plikt» som ikke er beskrevet i forskriften og som ikke samsvarer med det som skrives i kommentarene til § 5.

I høringsbrevet står det: *I tilfeller der et prosjekt er organisert som totalentreprise, må byggherren sørge for at totalentreprenøren sørger for kartleggingen og risikovurderingen som kreves etter bestemmelsen.*

I kommentarene til § 5 står det: *Uansett entrepriseform har byggherren samme ansvar for at byggherreforskriftens krav blir etterlevd.*

Privatrettslige entrepriseformer er ikke forhold som skal reguleres i denne forskriften. Begrepene hoved- eller totalentreprenør er ikke pliktsubjekter etter forskriften.

EBA foreslo i forrige høring en konkret formulering til endring av i § 5. Dette er ikke kommentert i nytt høringsutkast.

§ 6 Tilbudsgrunnlag

I høringsbrevet og i kommentarene til § 6 foreslår Arbeidstilsynet å tydeliggjøre at dette er risikoforhold som er identifisert, men som fortsatt står uløst, som byggherren skal innarbeide i tilbudsgrunnlaget. Det argumenteres for at «byggherren kan, som i dag, stille krav om at entreprenøren beskriver og priser forslag til spesifikke tiltak som ivaretar disse risikoforholdene».

Det konkluderes med at «på denne måten oppnås at byggherren får et grunnlag til å vurdere hvilke tiltak som skal benyttes med de kostandene tiltakene medfører»

EBA foreslo i forrige høringsrunde at totalentreprenører ikke kan overdras ansvaret for å beskrive spesifikke tiltak for den risiko som byggherren og prosjekterende bringer inn med sine valg og foreslo følgende formulering av § 6 :

Byggherren skal innarbeide i tilbudsgrunnlag resultater av kartlegging, risikovurdering og tiltak, etter § 5, slik at de prosjekterende har et godt vurderingsunderlag, jf. § 17, og slik at de utførende kan prise beskrivne spesifikke tiltak.

Dette er ikke kommentert i nytt høringsutkast fra Arbeidstilsynet.

§ 7. Plan for sikkerhet, helse og arbeidsmiljø

I § 7 står det: «Byggherren skal før oppstart av arbeidet på bygge- eller anleggsplassen **påse** at det utarbeides en skriftlig plan for sikkerhet, helse og arbeidsmiljø i prosjektet».

I kommentar til § 7 står det: «Byggherren **skal utarbeide** SHA-planen». EBA mener ordet «påse» ikke er riktig her. Formuleringen i kommentaren er god og riktig, EBA mener derfor det også i forskriften i klartekst må stå at **byggherren skal utarbeide SHA-planen**. Den formulering er også mer i samsvar med det som står i kommentarene til § 7: «SHA-planen er byggherrens styringsverktøy for oppfølging av den risiko han og de prosjekterende har brakt inn gjennom sine valg.»

Dette er ivaretatt i Arbeidstilsynets nye høringsutkast.

EBA mener at kravet om at «Byggherren skal sørge for å oppdatere planen fortløpende dersom det oppstår endringer som har betydning for sikkerhet, helse og arbeidsmiljø», som er plassert i § 8, hører bedre hjemme her i § 7. Da er det også samsvar mellom det som står i siste setning i kommentaren til § 7, som det er henvist til over. EBA foreslår følgende formulering av § 7: (endringer angitt med rødt)

*Byggherren skal før oppstart av arbeidet på bygge- eller anleggsplassen **utarbeide** en skriftlig plan for sikkerhet, helse og arbeidsmiljø i prosjektet.*

Byggherren skal sørge for at arbeidsgivere og enmannsbedrifter:

- a) gjøres kjent med planen for sikkerhet, helse og arbeidsmiljø*
- b) får informasjon når det skjer endringer i planen under prosjektets framdrift som kan ha betydning for arbeidstakernes sikkerhet, helse og arbeidsmiljø.*

Byggherren skal sørge for å oppdatere planen fortløpende dersom det oppstår endringer som har betydning for sikkerhet, helse og arbeidsmiljø. Oppdatert plan skal være lett tilgjengelig på arbeidsplassen.

Byggherren skal oppbevare planen i 6 måneder etter at bygge- eller anleggsarbeidet er avsluttet

Dette er ivaretatt i Arbeidstilsynets nye høringsutkast

§ 8. Krav til planen for sikkerhet, helse og arbeidsmiljø

I Høringsbrevet står det under § 8: *Arbeidstilsynet foreslår derfor å presisere i første ledd at risikoforholdene som skal inn i SHA-planen, skal avgrenses mot de risikoforhold som **entreprenørene** bringer inn i prosjektet.*

EBA foreslå i siste høringsrunde at opplistingen av innholdet i SHA-planen i § 8 kunne formuleres bedre slik: (overskriftene for de ulike punktene virker unødvendig) (endringer angitt med rødt)

Planen for sikkerhet, helse og arbeidsmiljø skal beskrive hvordan risikoforholdene som følger av byggherrens og de prosjekterendes valg, skal håndteres.

Planen skal bygge på risikovurderinger, tilpasses det aktuelle bygge- eller anleggsarbeidet og skal inneholde:

- a) Organisasjonsplan som angir rollefordeling og entreprisform,*
- b) Tidsplan og en beskrivelse av hvordan det sikres at det avsettes tilstrekkelig tid til utførelse av de forskjellige arbeidsoperasjonene og nødvendig koordinering av arbeid som kan påvirke hverandre med hensyn til sikkerhet, helse og arbeidsmiljø.*
- c) Oversikt over de spesifikke tiltakene som er nødvendig for å kontrollere den risiko som byggherren og de prosjekterende har brakt inn gjennom sine valg.
Eksempler på arbeid som kan innebære risiko for fare for liv og helse) er: ...*
- d) Rutiner for behandling av endringer og oppdatering av planen.*

Dette er ikke ivaretatt i ny høring 2019.

Siste setning i pkt. d) passer bedre inn i kommentarene.

«Rutinen skal blant annet beskrive hvordan endringsbehovet skal rapporteres og følges opp.»

Dette er heller ikke ivaretatt i nytt høringsutkast.

§ 9. Forebyggende tiltak

EBA har ingen kommentarer til denne paragrafen.

§ 10. Forhåndsmelding

I høringsbrevet fra forrige høringsrunde står det: *«Det foreslås å innta en ny bokstav m), med krav om å angi hvilken virksomhet som er hovedbedrift. Hensikten er å lette tilsynsgjennomføringen og gi lett tilgjengelig opplysning om hvem som er hovedbedriften».*

Med henvisning til Arbeidstilsynets informasjon knyttet til en dom i Høyesterett, som har tatt stilling til hvem som er å anse som hovedbedrift, mener EBA bokstav m) ikke hører hjemme i en forhåndsmelding som Byggherren er pålagt å sende inn.

Arbeidstilsynet skriver følgende om dommen i Høyesterett: *«På bygge- og anleggsprosjekter der det skifter hvilke virksomheter som utfører arbeid, vil samordningsansvaret ligge hos den virksomheten som for tiden har hovedarbeidet og som er mest til stede på arbeidsplassen».*

Hvem som er hovedbedrift kan variere i løpet av et prosjekt, og siden det er arbeidsgivere som skal avtale dette seg imellom, evt. at Arbeidstilsynet bestemmer dette, hører ikke denne informasjonen hjemme i Forhåndsmeldingen som byggherren er pålagt å sende inn før oppstart på et prosjekt.

Dette er ivaretatt i nytt høringsutkast fra Arbeidstilsynet.

EBA mener at pkt. g) *forventet dato for arbeidsstart på bygge- eller anleggsplassen* og pkt. h) *forventet varighet av arbeidet på bygge- eller anleggsplassen* er tilstrekkelig for å si noe om omfanget av arbeidene. EBA mener det er umulig for en byggherre å vite:

i) forventet største antall arbeidstakere samtidig på bygge- eller anleggsplassen

j) planlagt antall virksomheter og enmannsbedrifter

Dette er delvis ivaretatt i ny høring av 2019.

§11. Internkontroll

EBA støtter at denne paragrafen tas ut av forskriften.

§ 12. Dokumentasjon for fremtidige arbeider

EBA mener at denne paragrafen kan tas ut. Dette er bedre regulert i plan- og bygningslovgivningen.

§ 13. Valg og oppfølging av koordinator

I forrige høringsrunde kommenterte EBA at første avsnitt i § 13 beskriver et krav om at «arbeidet med sikkerhet, helse og arbeidsmiljø **skal koordineres** dersom det er flere prosjekterende eller flere utførende virksomheter på bygge- eller anleggsplassen samtidig eller etter hverandre. EBA mener at både overskriften og innholdet i § 13 må gjenspeile dette. På denne bakgrunn foreslår EBA følgende formuleringer i § 13: (endringer angitt med rødt)

§ 13. **Organisering og oppfølging av koordinering**

Arbeidet med sikkerhet, helse og arbeidsmiljø skal koordineres dersom det er flere prosjekterende eller flere utførende virksomheter på bygge- eller anleggsplassen samtidig eller etter hverandre.

Koordineringen skal organiseres og tilpasses prosjektets risikoforhold og størrelse slik at oppgavene i §§ 14 og 15 blir ivaretatt på en tilfredsstillende måte.

Byggherren kan selv ivareta koordineringen i egen organisasjon eller engasjere en ekstern koordinator.

Byggherren kan velge en koordinator for hele prosjektet, eller velge en for planleggings- og prosjekteringsfasen og en for utførelsesfasen.

Valg av koordinator fritar ikke byggherren for sitt ansvar på området.

Byggherren skal før valg av koordinator vurdere om den som velges, har annen rolle eller interesse i prosjektet som kan komme i konflikt med det å opptre på vegne av byggherren. Vurderingen skal dokumenteres.

Byggherren kan ikke velge sin kontraktspartner for prosjektering eller utførelse som koordinator.

Byggherren skal gjennom en skriftlig avtale klargjøre hvilke plikter og fullmakter som koordinatoren skal ha, og sørge for at de han engasjerer, får nødvendige ressurser for å ivareta de plikter og oppgaver de skal ivareta.

Byggherren skal jevnlig følge opp at koordineringen blir ivaretatt på en tilfredsstillende måte. Byggherren skal dokumentere oppfølgingen.

Byggherren skal forsikre seg om at koordinatoren har den nødvendige kunnskap om sikkerhet, helse og arbeidsmiljø, inkludert arbeidsmiljølovgivningen og innehar nødvendig kompetanse for å følge opp aktuelle risikoforhold i prosjektet.

EBA hadde en grundig begrunnelse for ovennevnte, men dette er ikke kommentert i nytt høringsutkast.

§ 14. Koordinering og oppfølging av arbeidet med sikkerhet, helse og arbeidsmiljø:

EBA redegjorde i forrige høringsrunde for at den innledende teksten i § 14 passer bedre inn i § 13 og er ivaretatt i EBA sitt forslag til formulering av § 13.

EBA mener det er feil å si at det er koordineringen som sørger for å legge til rette for dialog og samhandling, dette sikres gjennom kontraktskrav.

Dette er ikke ivaretatt i ny høring av 2019.

EBA mener at kravet om «at koordinator for planlegging- og prosjektering skal overleverer kunnskap om risikoforhold som er avdekket under planlegging- og prosjekteringen og tiltak som skal iverksettes for å fjerne eller redusere risiko til koordinator for utførelse», ikke hører hjemme i § 14. Dette er ivaretatt gjennom at denne informasjonen skal inn i SHA-planen.

Dette er ikke ivaretatt i ny høring av 2019.

Med henvisning til de kommentarer som er gitt til § 13 foreslår EBA følgende formuleringer i § 13: (endringer angitt med rødt)

Koordinering ved planlegging og prosjektering omfatter å:

- a) *sørge for informasjonsdeling mellom de enkelte prosjekterende slik at risiko innenfor og mellom de ulike fagene blir identifisert og ivaretatt.*
- b) *sørge at resultater av kartlegging, risikovurdering og tiltak, etter §§ 5 og 17 innarbeides i tilbudsgrunnlag til utførende arbeidsgivere og enmannsbedrifter.*
- c) *sørge for utarbeidelse av planen for sikkerhet, helse og arbeidsmiljø.*

Dette er ivaretatt i ny høring av 2019.

Koordineringen ved utførelse omfatter å:

- a) *følge opp gjennomføring av de spesifikke tiltakene som fremgår av byggherrens plan for sikkerhet, helse og arbeidsmiljø.*
Dette er ikke ivaretatt i ny høring av 2019.
- b) *følge opp at byggherrens plan for sikkerhet, helse og arbeidsmiljø fortløpende blir oppdatert og kommunisert til de involverte dersom det oppstår endringer som har betydning for sikkerhet, helse og arbeidsmiljø.*
Dette er ikke ivaretatt i ny høring av 2019.
- c) *følge opp at det utarbeides tidsplaner som sikrer at det avsettes tilstrekkelig tid til utførelse av de forskjellige arbeidsoperasjoner*
Dette er ikke ivaretatt i ny høring av 2019.
- d) *følge opp at arbeidsgivere og enmannsbedrifters arbeid som kan påvirke hverandre med hensyn til sikkerhet, helse og arbeidsmiljø, inkludert samarbeidet mellom arbeidsgivere og enmannsbedrifter, blir koordinert*
Dette er ivaretatt i ny høring av 2019.
- e) *følge opp at kravene etter § 9 gjennomføres.*
- f) *sørge at det føres oversiktslister etter § 15.*

EBA foreslo i forrige høringsrunde at pkt. om tidsplaner flyttes så det kommer foran pkt. om koordinering siden disse to punktene hører sammen.

Dette er ikke varetatt i ny høring 2019.

EBA mener at hverken byggherren eller koordinator har mulighet til å koordinere samtidighet og rekkefølge av arbeider, derfor må kravet i pkt. d) være «å følge opp at .... arbeid **blir koordinert**».

Dette er ivaretatt i ny høring av 2019.

§ 15. Oversiktsliste

EBA foreslo i forrige høringsrunde at både forskriftsteksten og kommentarene må endes slik at de faktiske og reelle formålet med føring av oversiktslisten er korrekt, nemlig forebygging av arbeidsmarkeds kriminalitet.

Alternativt kan begrunnelsen formuleres slik: «Byggherren skal som ledd i arbeidet med å ivareta *sikkerhet, helse og arbeidsmiljø* føre en oversiktsliste over alle *virksomheter og arbeidstakere* som skal utføre arbeid på bygge- eller anleggsplassen». Oversiktslisten er ikke et verktøy for koordinering. EBA foreslår følgende formuleringer i § 15: (endringer angitt med rødt)

«Byggherren skal som et ledd i arbeidet mot arbeidsmarkeds kriminalitet føre en oversiktsliste over alle virksomheter og arbeidstakere som skal utføre arbeid på bygge- eller anleggsplassen».

Oversiktslisten skal føres elektronisk, oppdateres og kontrolleres daglig. Oversiktslisten skal inneholde følgende opplysninger:

- a) *navn og adresse på bygge- eller anleggsplassen*
- b) *navn på byggherren*

- c) *navn på arbeidsgivere eller enmannsbedrifter eller for innleide arbeidstakere navnet på utleievirksomheten*
- d) *organisasjonsnummer for registreringspliktige virksomheter*
- e) *navn, fødselsdato, arbeidsgiver og HMS-kortnummer på alle som skal utføre arbeid på bygge- eller anleggsplassen.*

Oversiktslisten skal vise kontraktsforhold mellom de ulike virksomhetene som utfører arbeid, herunder hvem enmannsbedrifter og innleide arbeidstakere arbeider for.

Listene skal være tilgjengelige og skal på oppfordring vises til arbeidsgiveren, verneombudet og Arbeidstilsynet. Listene skal oppbevares i seks måneder etter at bygge- eller anleggsarbeidet er avsluttet.

EBA mener at pkt. c) må endres til at det er navn på utleievirksomheten som skal føres for innleide arbeidstakere. Det må være mulig å føre oversiktslisten elektronisk basert på å lese HMS-kortet elektronisk, og der står navnet på utleievirksomheten som er arbeidsgiver.

Forslaget om at listen også skal vise kontraktsforholdet mellom virksomheter ivaretar ønsket om å synliggjøre navnet på innleie virksomheten.

Det står i kommentarene: «Oversiktslisten skal gi byggherren en oversikt over hvem som er på arbeidsplassen og hva slags arbeid som skal utføres. På denne måten er det mulig for byggherren å koordinere forskjellig arbeid som kan påvirke hverandre og medføre risiko for arbeidstakerne».

EBA vil gjøre oppmerksom på at oversiktslisten ikke beskrive «hva slags arbeid som utføres». Det er fremdriftsplanen i prosjektet som viser dette. Fremdriftsplanen er derfor det faktiske og reelle verktøyet for koordineringen.

Det er ikke omtalt i ny høring av 2019.

§ 16. Gjennomføring av plikter på byggherrens vegne

EBA mente i forrige høringsrunde at den viktigste begrunnelsen for at byggherrens kontraktspartnere ikke kan ha rollen som byggherrens representant, er at en part ikke kan representere en annen part overfor seg selv. Se også merknadene på dette under § 13. EBA mener pkt. om rollekonflikt bør formuleres slik (endringer angitt med rødt):

Byggherren skal før valg av byggherrens representant vurdere om den som engasjeres har andre plikter eller oppgaver i prosjektet som kan komme i konflikt med de oppgaver vedkommende skal gjennomføre på vegne av byggherren. Vurderingen skal dokumenteres.

Byggherren kan ikke velge sin kontraktspartner for prosjektering eller utførelse som byggherrens representant.

Det er ikke omtalt i ny høring av 2019.

Kapittel 3. Den prosjekterendes plikter

§ 17. Generelle plikter

EBA har ingen kommentarer til denne paragrafen.

Kapittel 4. Arbeidsgiverens og enmannsbedriftens plikter

§ 18. Generelle plikter

EBA vil minne om at SHA-planen ikke beskriver risikoforhold, men **spesifikke tiltak**, derfor mener EBA at formuleringen i § 18 avsnitt 5 må være: «...*dekket av spesifikke tiltak i byggherrens plan for sikkerhet, helse og arbeidsmiljø*».

EBA foreslår følgende formuleringer i § 18: (endringer angitt med rødt)

Arbeidsgiveren og enmannsbedriften skal informere byggherren om risikoforhold forårsaket av byggherrens og de prosjekterendes valg som ikke er dekket av spesifikke tiltak i byggherrens plan for sikkerhet, helse og arbeidsmiljø.

Dette er ikke omtalt i ny høring av 2019.

§ 19. Informasjonsplikt

EBA har ingen kommentarer til denne paragrafen.

Oppsummering

EBA vurderer at Arbeidstilsynets nye høringsutkast ivaretar de viktigste innsigelser og forhold som vi påpekte i forrige høringsrunde.

Vi har likevel valgt å kommentere de punkter som ikke er kommentert eller imøtekommet i siste sist høringsutkast, men fastholder altså at vi oppfatter disse som mindre vesentlige.

Vennlig hilsen

ENTREPRENØRFORENINGEN – BYGG OG ANLEGG

Kari Sandberg
Adm.dir

Arild Berglund
Representant for HMS utvalget i EBA